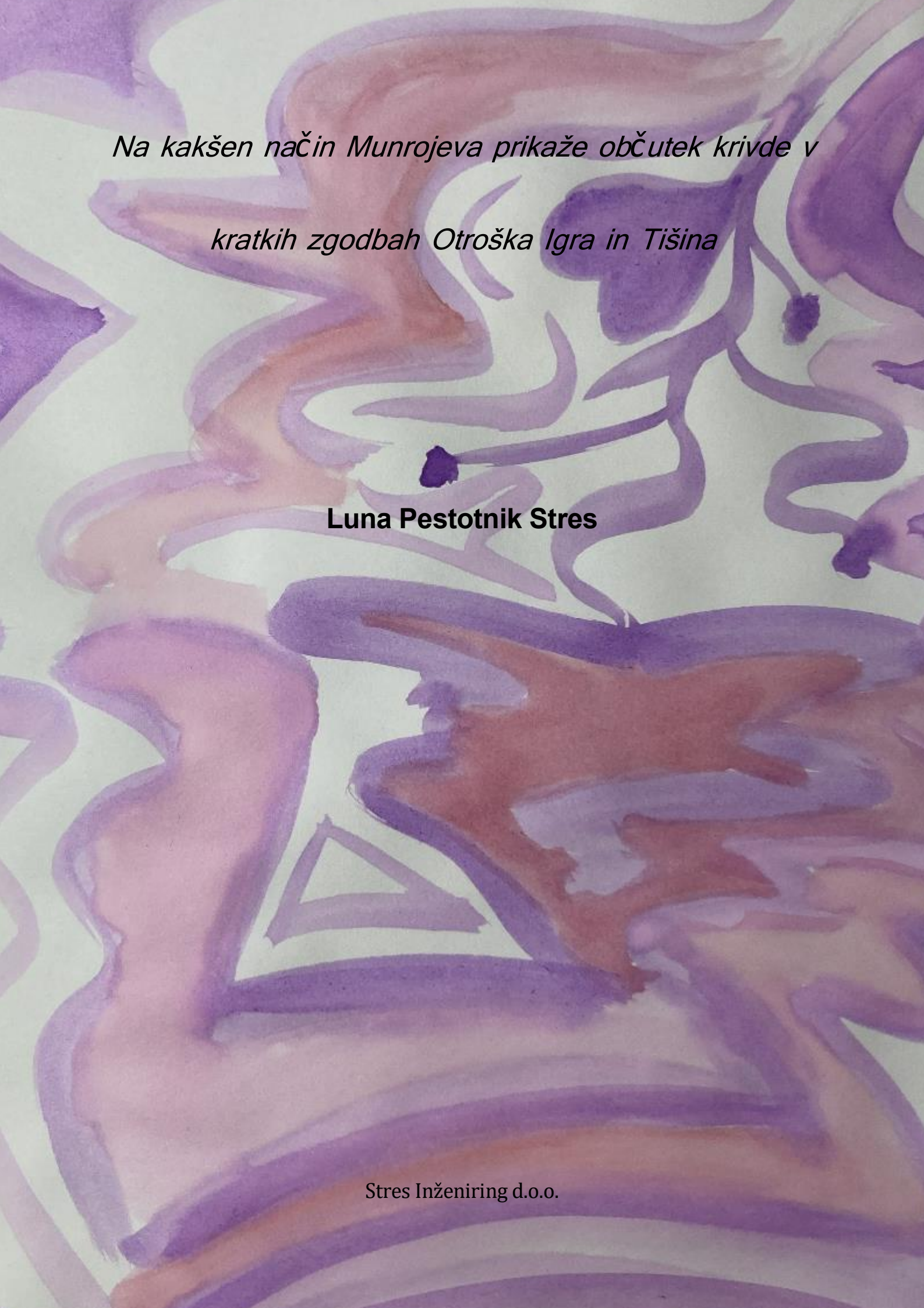
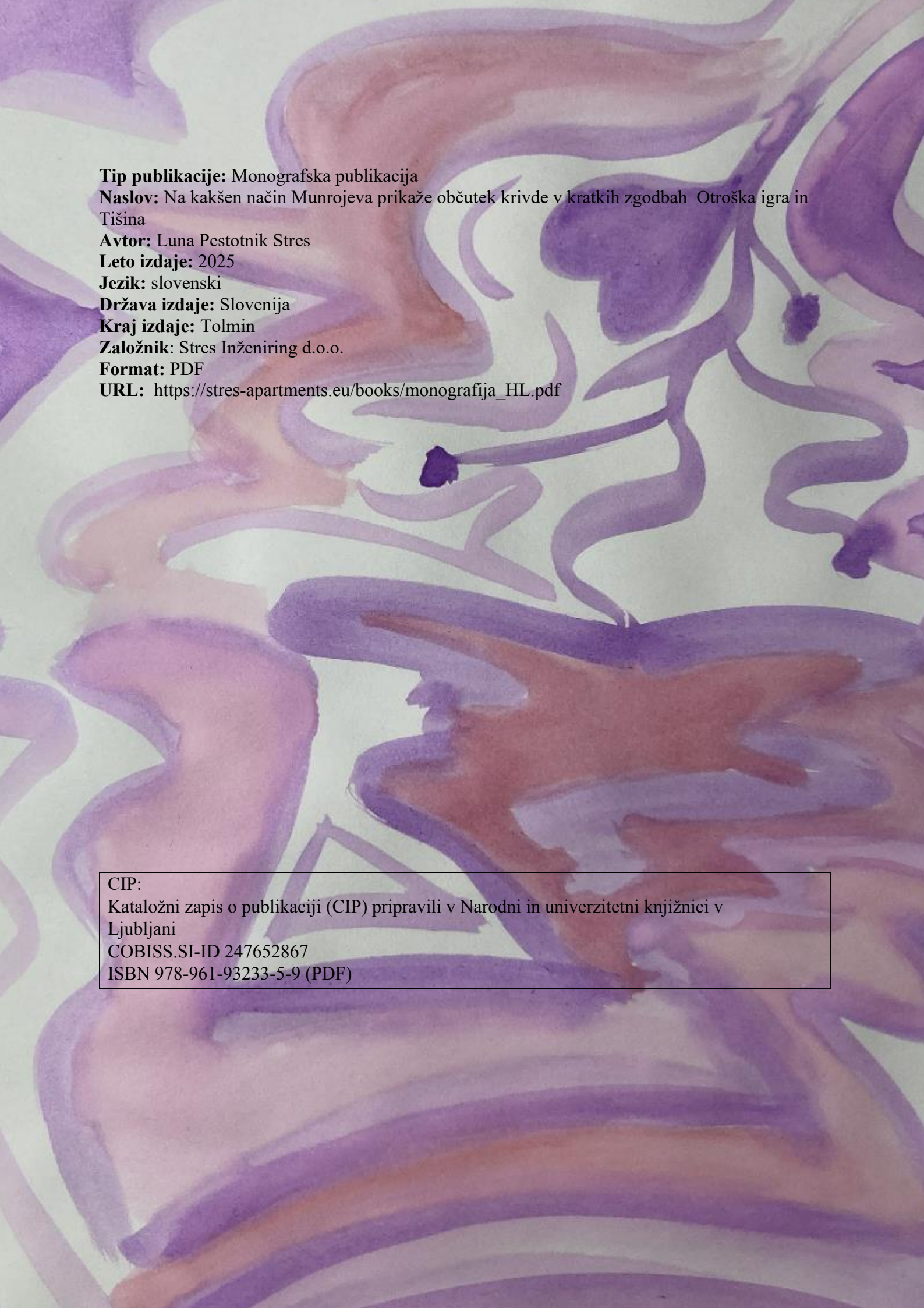




*Na kakšen način Munrojeva prikaže občutek krivde v
kratkih zgodbah Otroška Igra in Tišina*

Luna Pestotnik Stres

Stres Inženiring d.o.o.



Tip publikacije: Monografska publikacija

Naslov: Na kakšen način Munrojeva prikaže občutek krivde v kratkih zgodbah Otroška igra in Tišina

Avtor: Luna Pestotnik Stres

Leto izdaje: 2025

Jezik: slovenski

Država izdaje: Slovenija

Kraj izdaje: Tolmin

Založnik: Stres Inženiring d.o.o.

Format: PDF

URL: https://stres-apartments.eu/books/monografija_HL.pdf

CIP:

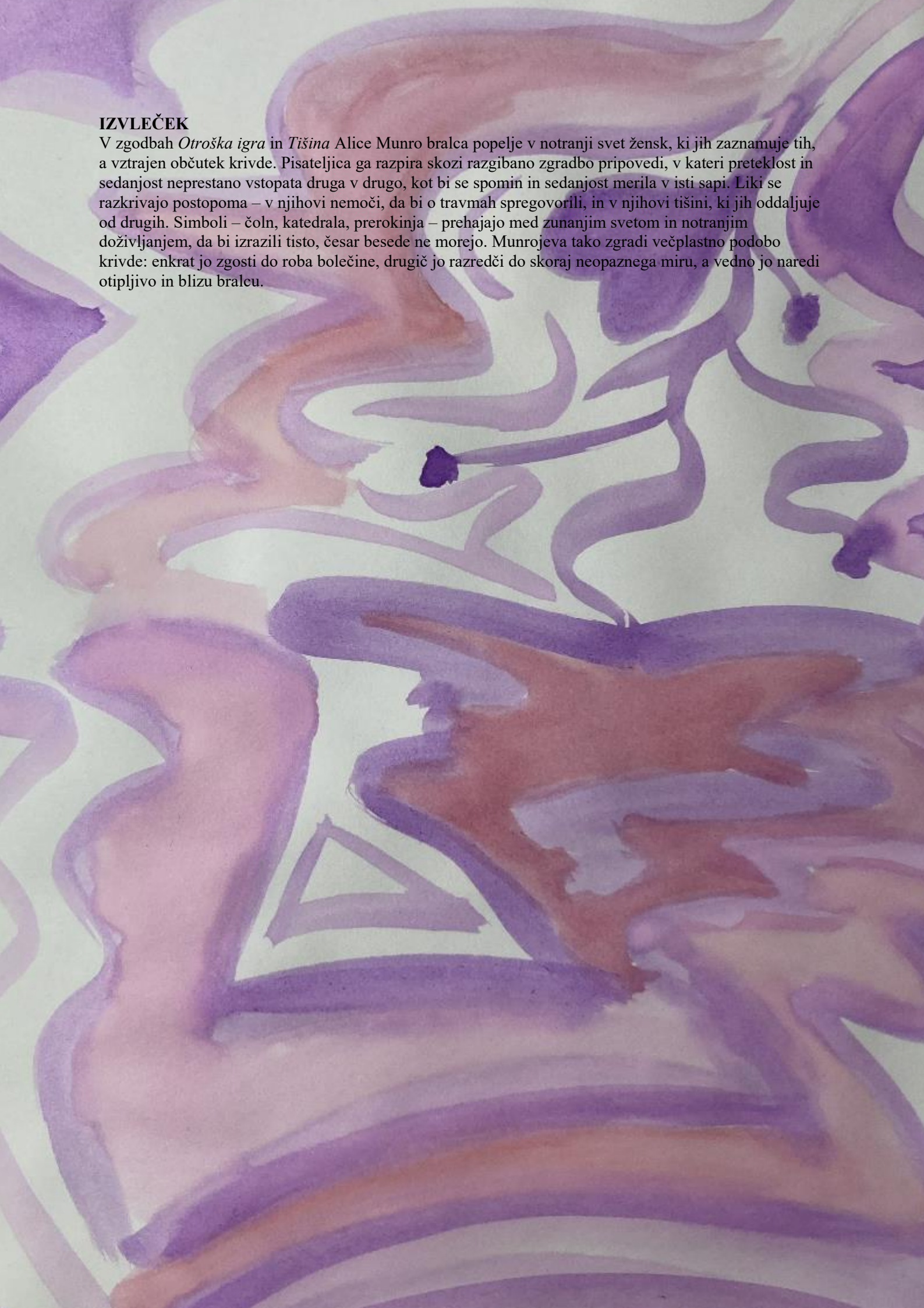
Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 247652867

ISBN 978-961-93233-5-9 (PDF)

IZVLEČEK

V zgodbah *Otroška igra* in *Tišina* Alice Munro bralca popelje v notranji svet žensk, ki jih zaznamuje tih, a vztrajen občutek krivde. Pisateljica ga razpira skozi razgibano zgradbo pripovedi, v kateri preteklost in sedanjost neprestano vstopata druga v drugo, kot bi se spomin in sedanjost merila v isti sapi. Liki se razkrivajo postopoma – v njihovi nemoči, da bi o travmah spregovorili, in v njihovi tišini, ki jih oddaljuje od drugih. Simboli – čoln, katedrala, prerokinja – prehajajo med zunanjim svetom in notranjim doživljanjem, da bi izrazili tisto, česar besede ne morejo. Munrojeva tako zgradi večplastno podobo krivde: enkrat jo zgosti do roba bolečine, drugič jo razredči do skoraj neopaznega miru, a vedno jo naredi otipljivo in blizu bralcu.



V kratkih zgodbah *Otroška igra* in *Tišina* kanadska pisateljica Alice Munro v vsebinsko raznolikih pripovedih v ospredje postavlja ženski, ki se preko vsakdanjih dogodkov soočata s sprejemanjem občutka krivde. Utemeljila bom avtoričino rabo treh elementov literarne teorije za način prikaza tematike krivde, s katerimi gradi večplastnost prikaza čustev, v zgodbah vzbudi pristnost ter ju s tem približa bralcu. Prvi element je ubeseden preko - za Munrojevo značilne - zgradbe besedila, ki bralcu omogoči poglobljeno razumevanje dogajanja. Kot drugega analiziram karakterizacijo glavnih literarnih oseb, ki skozi čustvene odzive in način spopadanja z življenjem prikazuje težavnost soočenja s krivdo. Zadnji zajema natančno izbrano uporabo na krivdo navezujočih se simbolov in refleksij, ki s svojo prisotnostjo poglobijo doživljanje glavnih likov.

Literarna zgradba besedila je ključnega pomena v obeh delih. Zgradbo kratkih zgodb *Otroška igra* in *Tišina* zaznamuje nelinearna pripoved. Pisateljica se tako ne drži strogega kronološkega časovnega okvira, temveč preskakuje med različnimi dogodki in situacijami. Munrojeva dogodke iz preteklosti, ki služijo kot podlaga in povod za osrednji dogodek - razlog za krivdo, razkriva postopoma, z večkratnimi menjavami časovnega obdobja. Z vmesnim pojasnjevanjem dogodkov poskuša ublažiti težo napak, ki so do občutka krivde pripeljale, ter s tem zmanjšati odgovornost osrednjih literarnih likov. Z nelinearnostjo pripovedi prikaže tudi notranji boj osrednjih oseb, ki sta zaradi občutka krivde nezmožni celovito spregovoriti o osrednjem dogodku, zato takšna zgradba besedil podpira prikaz občutka krivde.

Kljub podobnostim v nelinearnosti besedil pa se med zgradbo ene in druge zgodbe pojavi temeljna razlika. V kratki zgodbi *Otroška igra* pisateljica ključne informacije o smrti deklice s posebnimi potrebami, Verne, ne razkrije do zadnjih strani zgodbe. Skozi zgodbo bralcu ponuja dragocene koščke informacij, ki se v zaključku povežejo v smiselno celoto. Bralec zato šele ob koncu spozna, da je glavna povezujoča linija zgodbe Marlenin občutek krivde. Čeprav se drobci krivde zrcalijo skozi celotno pripoved, je vzrok bralcu neznan do razkritja osrednjega dogodka, umora Verne. Nasprotno v kratki zgodbi *Tišina* Juliet že v uvodnih straneh spozna, da jo je hči zapustila. Prikaz občutka krivde je osredinjen v uvodu, v nadaljevanju pa se izraža v drobcih, skozi posamične izbruhe čustev in retorična vprašanja o napakah glede hčerine vzgoje. Proti

koncu *Tišine* občutka krivde ni več zaznati – Juliet se vda in sprejeme svoje življenje takšno, kot je. Občutki krivde se tako v *Otroški igri* proti koncu zgostijo, v *Tišini* pa se z napredovanjem zgodbe razredčijo.

Kljub raznoliki vsebini lahko skozi prebrane zgodbe ugotovimo, da so si Charlen in Marlen, glavna lika v *Otroški igri*, kot tudi Juliet v *Tišini*, karakterno podobne: vse so prežete z obžalovanjem kot posledico njihovega odnosa do občutka krivde. V *Otroški igri*, zapisani v prvi osebi, pisateljica drugi odstavek prične s povedjo »V otroštvu je vsak človek drugačen.«¹ Pripovedovalka se tako distancira od svojega otroškega jaza, s čimer vpostavi razkorak med dejanji preteklosti in sedanjosti. S tem jasno pokaže, da dogodke iz otroštva obžaluje. V nadaljevanju prizna, da se je napak, ki so privedle do smrti Verne, zavedla šele v starejšem obdobju svojega življenja. To uvodno introspektivno razmišljanje in stopnjevanje samozavedanja prikažeta naraščajoč vpliv preteklosti na njeno osebnost in utemeljujeta njeno potrebo po izražanju občutka krivde. Podobno se motiv ženske, zaznamovane s težkim dogodkom, kaže tudi v *Tišini*, kjer Juliet prav tako introspektivno razmišlja o svojih napakah, navezujočih se na izgubo hčerke Penelope. Visoka stopnja samozavedanja in ponavljajoča se razmišljanja o odnosu s Penelope, dialogi s prijateljico Christo (kot na primer »Sem jo preveč obremenjevala?«²), kažejo na obsedeno krivdo in željo po spravi.

Podobnosti v karakteristikah obeh oseb in s tem povezanim dožemanjem krivde so vidne tudi v načinu čustvovanja glavnih literarnih oseb. Na začetku subtilno, v nadaljevanju pa vedno bolj odkrito, lahko opazimo nezmožnost tako Marlene kot tudi Juliet za globlje navezovanje čustvenih vezi tako na ljubezenski kot na prijateljski ravni. Njuna preteklost ju ovira, saj zaradi notranje krivde čutita dolžnost, da svojih doživljanj ne zaupata nikomur. S tem navidezno zaščitita sami sebe, saj se s preteklostjo nista primorani soočiti. Marlene že v uvodnih odstavkih zgodbe izrazi odpor do globljih odnosov z ženskami, ker naj bi te za uspešen odnos »čutile potrebo po izmenjavi pomembnih informacij«³. Kasneje v zgodbi razkrije, da se je zaradi nezmožnosti brezpogojnega zaupanja sočloveku izogibala tudi ljubezenskim zvezam. Svoj strah, da bi preteklost delila z ljubimci, podpre z izjavo »Uspela sem, da sem se zadržala, a šlo je le za las. Zdi se torej, da nisem bila povsem gotova v varnost čolna.«⁴ Marlenin notranji boj z občutkom krivde tako ustvarja distanco med njo in potencialnimi ljubezenskimi interesi, saj ji krivda onemogoča odprtost in ranljivost. Podobno se s krivdo spopada tudi Juliet. Nenehno

¹ Munroe, 2015, str. 250

² Munroe, 2011, str. 143

³ Munroe, 2015, str. 256

razmišljanje o odnosu s hčerko Penelope jo zaznamuje z rednimi novimi partnerji, ki pa zanjo ne predstavljajo iskrenih povezav, zato jim hčere sploh ne omeni. Zgodbi tako povezuje kompleksnost dojemanja krivde, ki ustvarja enake karakterne značilnosti likov: čustveno oviro v spletnju osebnih odnosov.

V karakterizaciji glavnih likov se poleg podobnosti pojavijo tudi razlike med *Tišino* in *Otroško igro*. Marlene se s svojo krivdo sooči v dveh segmentih zgodbe. V mladostništvu se kot antropologinja poglobi v odnos različnih kultur do »posebnih,« in izda knjigo *Idioti in Idoli*. Takrat se v brezbriznosti in lahkomišelnosti mladosti ne zaveda pomena svojih dejanj, kasneje pa spozna, da se je preko pisanja soočala s smrtjo Verne in s tem povezano krivdo. Druga točka preloma zanjo je Charlenino pismo in poziv k obisku katedrale Marije Pomočnice. Sprva na dogodke povezane s Charlene poskuša pozabiti. »Nisem se imela namena vrniti v bolnišnico. In nisem imela namena oditi v Guelph.«⁵ Kljub temu se odloči za soočenje s posledicami preteklosti in obiskati katedralo. Brutalna realnost in priznanje napak Marlene pustita nemočno in obupano, smrt Verne jo zadrži v vseživljenski razdvojenosti, ki je niti s soočenjem ne uspe premostiti. Nasprotno pa Juliet celotno situacijo dojema ves čas zavestno, a deloma resignirano. Sprva si prizadeva, da bi Penelope poiskala. Njen obup se navzven kaže predvsem v izbruhih jeze in joka, vprašanjih o njunem odnosu ter z neprekinjenim iskanjem hčere. Kmalu pa doseže notranjo spravo, kar ji omogoči nov začetek. »Še naprej upa na kako besedico od Penelope, a ne zelo goreče. Upa tako, kot ljudje, ki sicer niso neumni, upajo na nezaslužen blagoslov, spontano odpuščanje grehov, take stvari,«⁶ zapiše pisateljica. S krivdo se Juliet nikoli ne sooči tako kot Marlene, vendar ji pomiritev s samo seboj omogoči mirno življenje.

Munrojeva v svojih kratkih zgodbah uporablja realističen na videz pogovorni stil pisanja, podprt z uporabo slogovnih sredstev. V *Otroški igri* in *Tišini* uporaba simbolov prevladuje na čustev polnih odsekih zgodb, kjer je občutek krivde zgoščen. Ob omembi neuspešnih ljubezenskih zvez Marlene navede: »Nisem bila gotova v varnost čolna.«⁷ Čoln v tem primeru simbolično nakazuje na skrivnosti njenega življenja, s čimer Munrojeva doživljanje krivde predstavi na poglobljeni ravni. V nadaljevanju zgodbe lahko zasledimo še simbol veličastne katedrale, ki Marlene predstavlja spravo in soočenje s svojimi dolgoletnimi travmami. V zgodbi navede: »Navodila mi niso bila povsem razumljiva, vendar so mi povedali, da katedrala stoji na visokem hribu, tako da bom kjerkoli v mestu z lahkoto našla pot do nje. To seveda ni bilo

⁵ Munroe, 2015, str. 285

⁶ Munroe, 2011, str. 152

res, čeprav sem jo videla skoraj povsod.«⁸ Katedrala in s tem povezano soočenje sta ji fizično blizu, vendar pa je pot do tam polna ovir in težkih čustvenih spoznanj. Podobno so z občutkom krivde povezani tudi simboli v *Tišini*, kjer je ena izmed najbolj reprezentativnih podob Mater Shipton, angleška prerokinja iz 16. stoletja, zelo grdega videza. Mater Shipton - tako kot v Otroški igri za Marlene katedrala - za Juliet predstavlja zgoščeno podobo krivde, saj jo njena prisotnost spomni na izgubo Penelope. Na način reprezentacije krivde pa močno vplivajo tudi refleksije »bogica«⁹ in določeni stavki, kjer se pogovor iz začetnega dela zgodbe, kot spomin ponovi v nadaljevanju »k nam je prišla v velikem pomanjkanju.«¹⁰ S tem pisateljica doseže še bolj pristno doživljanje občutkov.

Po analiziranih zgodbah lahko zaključim troje; z nelinearnostjo zgradbe besedila Munrojeva s postopnim vpeljevanjem informacij gradi ali dekonstruira napetost zgodbe in z zaključnim ali začetnim razkritjem glavnega dogodka občutek krivde postavi v ospredje pripovedi. Ključne karakteristike glavnih oseb so v pomembnem delu odraz njunih odzivov na osrednji dogodek. Obsesivno, introspektivno razmišljanje o napakah obema onemogoči vključevanje v družbene in ljubezenske odnose, se pa Charlen odloči, da se bo s preteklostjo neposredno soočila, medtem ko Juliet zlagoma občutek krivde zakrije in si ustvari novo življenje brez Penelope. Njuna percepcija krivde se odraža tudi v pisateljičini uporabi simbolov, ki posredno prikazujejo psihološko stanje in dojemanje krivde glavnih oseb. Zaključim lahko, da zgradba, karakterizacija in simbolika v besedilih ključno vplivajo na reprezentacijo krivde v zgodbah *Otroška igra* in *Tišina*.

Literatura:

- Munroe, Alice. Ubežnica, *Tišina*. Prevedla Tjaša Mohar, Mohorjeva družba, 2015
- Munroe, Alice. Preveč sreče, *Otroška igra*. Prevedla Tjaša Mohar, Mohorjeva družba, 2011

⁸ Munroe, 2015, str. 286

⁹ Munroe, 2015, str. 250'